

Press Kit

Dny palestinského filmu 2012 (kino Světozor 4.–7.10., kino Art 12.–14.10.)

Elia Suleiman

Biografie

Narozen v roce 1960 v Nazaretu, palestinský režisér a herec.

Vystudoval v Jeruzalémě na Škole filmových umění. Dvanáct let žil v New Yorku (1982–93), kde pracoval jako režisér (spolurežisér *End of an Argument*, režisér *Homage by Assassination*). Dále spolurežíroval film *Začátek konce argumentu*. V roce 1994 se Suleiman vrátil do Jeruzaléma, kde začal učit na Birzeit University na Západním břehu Jordánu. Byl mu svěřen úkol vybudovat Katedru filmové vědy a médií financovanou Evropskou radou. V roce 2008 se Suleiman stal profesorem na European Graduate School ve Švýcarsku.

Elia Suleiman je známý především svou trilogií *Kronika zmizení*, *Boží zásah* a *Čas, který zbývá*. Čeští diváci mohli nedávno zhlédnout také jeho krátký snímek ve filmu *7 dní v Havaně*. Palestinský režisér patří svým dílem mezi světové špičky a svým filmovým stylem bývá přirovnáván k Busteru Keatnovi.

Filmografie

2012 – 7 Days in Havana

2009 – The Time That Remains

2007 – To Each his Own Cinema

2002 – Divine Intervention (Yadon ilaheyya)

1999 – Cyber Palestine

1997 – War and Peace in Vesoul

1996 – Chronicle of a Disappearance (Segell ikhtifa)

1993 – The Gulf War, What Next? (Harb El Khalij wa baad)

1990 – Introduction to the End of an Argument

Vybraná ocenění

Jeho filmy byly ověněny 11 cenami a získaly 7 nominací. Například snímek *Kronika zmizení* získal cenu v Benátkách (1996). *Boží zásah* získal v Cannes Cenu poroty a Cenu FIPRESCI, dále nominaci na Zlatou palmu (2002) a Evropská filmová akademie snímek ocenila jako nejlepší neevropský film roku 2002. *Čas, který zbývá* byl v Cannes nominován na Zlatou palmu a na australském festivalu Asia Pacific Screen Awards a argentinském festivalu v Mar del Plata získal mimo jiné Velkou cenu poroty (2009). Film *7 dní v Havaně* byl nominován v roce 2012 v Cannes v sekci Un Certain Regard (Zvláštní cena poroty). (Veškerá ocenění [zde](#).)

Režisér o své tvorbě

- „Čas, který zbývá je poloautobiografický film, jež ve čtyřech epizodách vypráví o rodině, o mé rodině, od roku 1948 až do nedávné minulosti. Film byl inspirován deníky mého otce, které začal psát jako odbojář v roce 1948, a dopisy mé matky, které posílala rodinným příslušníkům, jež byli přinuceni zemi opustit. Spolu s mými vlastními vzpomínkami na ně a na dobu s nimi se filmem snažím vylíčit každodenní život těch Palestinců, kteří zůstali a byli označeni za „izraelské Araby“ a žijí jako minorita ve své vlastní zemi.“ (Zdroj wildbunch.biz)
- „Nemluvím o Palestincích, mluvím o všech konfliktech, zpátečnických krocích, znečišťování, [globálním ekonomickém] pádu a globalizaci. Ve skutečnosti Čas, který zbývá není vůbec metaforou Palestiny. Vůbec ne. [...] Žijeme na místě zvaném „zeměkoule“ (the globe), jež s sebou nese nejrozmanitější zkušenosti. Mé filmy nejsou nutně o Palestině. Jsou palestinské, protože jsem odtamtud – promýšlím své zkušenosti, ale zároveň se identifikuji se všemi Palestinami, které existují. Slovo „arabsko-izraelský konflikt“ mi je cizí co se týče poetičnosti tohoto slova. Vůbec si nemyslím, že mé filmy jsou o tom.“ (Zdroj egs.edu)
- „Těší mě znásobování možností čtení mých obrazů, snažím se je co nejvíce vrstvit. Jde o demokratizaci obrazu. Tak jako jsme nikdy nedosáhli lepšího politického systému než toho, jež nazýváme demokracií, nesou i mé obrazy riziko stejně jako demokracie. Riskuji, že některé obrazy budou špatně pochopeny, své stanovisko ale nemohu nikomu nutit.“ (Zdroj egs.edu)
- „Mlčení má pro mě silný filmový náboj. Mlčení je nádherně podvratné. Všechny vlády ho nenávidí, protože je nástrojem odporu. Když například čtete báseň, hraje dech elementární roli. Mnoho lidí se cítí zastrašeni mlčením, protože je destabilizuje, zbavuje je identity. Podívejte se na komerční příběhy, kde se hodně mluví: žadoníte o chvíli ticha, a když film skončí, uvědomíte si, že nebylo řečeno nic, divák nedostal nic, o čem by mohl přemýšlet.“ (Zdroj wildbunch.biz)
- „Mlčení je mnohem víc než dechem filmu. Je okamžikem sdílení, účasti. Je privilegiem diváků mlčení pojmenovat, účastnit se při vytváření obrazu. Je to okamžik temnoty ozářený světlem cigarety v přítomnosti drahého přítele. Je to povšimnutí si úsměvu, kvůli kterému si uvědomíte, že milujete život. Je to přirozený a intuitivní návrat k počátkům filmu. Mohli bychom se pokusit definovat mlčení řadou slov, bylo by to však vůči mlčením nespravedlivé.“ (Zdroj wildbunch.biz)

Napsali o Eliovi Suleimanovi

- „Podobně jako Jacques Tati nebo Roy Andersson, také Suleiman zobrazuje názorové postoje svých hrdinů komicky, s velkou dávkou nadsázky. Karikatury tu vznikají na obou stranách, izraelské i palestinské, neboť režisérovo stanovisko není ideologické, ale humanistické. Suleiman nechce pouze bavit, ale i provokovat a přivádět diváka do rozpaků svou prapodivnou směsicí melancholie a grotesky.“ (Magda Španihelová o filmu **Boží zásah**, katalog LFŠ Uherské Hradiště 2008)
- Elia Suleiman (1960) vyrůstal v Palestině, studoval v USA a žije ve Francii. Možná právě konfrontace s tak odlišným kulturním pozadím dodává energii jeho nevšednímu humoru. Bývá často srovnáván se stylem Jacquesa Tatiho nebo Bustera Keatona. Jeho základním prostředkem je zkratka a zdánlivě nesouvislé spojování významů jednotlivých scén. Jejich výsledkem je nenásilný, ale o to působivější komický efekt. (Oficiální text distributora k filmu **Boží zásah**.)

Výběr z českých recenzí

Kronika zmizení (1996)

Elia Suleiman se v této komedii po dvanácti letech strávených v zahraničí vrací do své rodné Palestiny. Sériemi groteskních i absurdních situací v ní vyjadřuje svůj osobní pohled na současný stav izraelsko-palestinského soužití.

Elia Suleiman se skrze svůj první celovečerní film pokouší dostat k podstatě palestinské národní identity. Pokládá si otázku, co to znamená být v dnešní době Palestincem? Kombinací různých epizodických výjevů vytváří koláž, v níž dohromady směšuje fakta i fikci. Volně pokračuje a navzájem propojuje hranice fikčního příběhu, autobiografie a historie. Hlavní postavou snímku je E.S., sám režisér. On a další postavy bloudí sociálním i politickým labyrintem. Pokoušejí se dostat ze svízelných životních podmínek, chtějí se vymanit ze svého ghettoizovaného života. Zlehčujícím žánrem černé komedie tvůrci zviditelňují opomíjené důsledky násilné separace na psychiku běžných Palestinců.

Snímek je rozdělen do dvou dílů, na „Nazaretský osobní deník“ a „Jeruzalémský politický deník“.

Intermezzo mezi těmito částmi tvoří osobní Suleimanova vsuvka, která je úzce spjatá s jeho návratem na Blízký východ. Zatímco v první části filmu sledujeme majitele krámků se suvenýry, který se připravuje na nával japonských turistů, v další části filmu, méně optimistické, vidíme marné snažení mladé arabské ženy hledající si byt. Arabové totiž nepronajmou byt osamělé ženě a Židé ho zase nesvěří Arabce.

Snímek nevypráví jeden ucelený příběh. Místo toho se zaměřuje na životy mnohých postav, které jsou navzájem jen velmi volně propojeny. Sériemi kritických, surrealistických i veselých scén režisér vytváří obraz palestinské národní identity. Filmová postava E.S. je konfrontována s prostředím, kde se narodila. Pátrá po vlastním smyslu pro sounáležitost. Osoba režiséra se pohybuje mezi dvěma polohami – buď je postavou ve filmu, nebo pozorovatelem jednotlivých událostí. Po 12 letech v emigraci se tímto filmem Suleiman pokusil znovu nalézt vlastní identitu. **(Magda Španihelová, katalog LFŠ Uherské Hradiště 2008)**

Boží zásah (2002)

Dva milenci – on žije v Jeruzalémě, ona v Ramalláhu. Navzájem jsou odděleni izraelským kontrolním stanovištěm, ale přesto chtějí uskutečnit tajné setkání. Palestinská komedie plná absurdních situací vycházejících z každodenního života vojensky kontrolované oblasti.

Film palestinského režiséra Elii Suleimana se odehrává v prostředí vojensky okupovaného teritoria. Skrze sérii scén plně skečů navozuje atmosféru území, které je jakousi „zemí nikoho“. Starý mrzutý muž dostává infarkt a je odvezen do nemocnice. Přijíždí jeho syn (hraje ho sám režisér), aby se o otce postaral.

Najednou se celá pozornost filmu obrací k tomuto podivně zamlklému muži, jenž během filmu vůbec nepromluví, ale který veškerý svůj čas tráví s neznámou ženou, s níž se setkává na izraelském kontrolním stanovišti. Podtitul tohoto filmu zní „Kronika lásky a bolesti“. Suleimanův specifický humor a satirická stylizace tak vytváří protipól ke krutému prostředí, do kterého je příběh celého filmu zasazen.

Elia Suleiman tímto snímkem rovněž prezentuje své osobní stanovisko. Narozen v Izraeli, podporující Palestinu, evidentně nesouhlasí s okupací. Nechává diváka pohlédnout na svět, jenž je plný rozporů a absurdity, včetně malichernosti Palestinců a jejich nenávisti k sobě navzájem. Režisér tak humoristicky nahlíží na soužití těchto dvou etnik, jejichž mnohaletý konflikt se neustále točí v kruhu. Podobně jako Jacques Tati nebo Roy Andersson, také Suleiman zobrazuje názorové postoje svých hrdinů komicky, s velkou dávkou nadsázky. Karikatury tu vznikají na obou stranách, izraelské i palestinské, neboť režisérovo stanovisko není ideologické, ale humanistické. Suleiman nechce pouze bavit, ale i provokovat a přivádět diváka do rozpaků svou prapodivnou směsicí melancholie a grotesky. Proto je možná scéna, v níž hlavní hrdina vypustí červený balónek s obrazem Jassira Arafata, jenž se poté volně vznáší nad kritickým územím, jedna z nejpůsobnějších. Film Boží zásah obdržel Cenu poroty a Cenu FIPRESCI na MFF v Cannes. Evropská filmová akademie film ocenila jako nejlepší neevropský film roku 2002. **(Magda Španihelová, katalog LFŠ Uherské Hradiště 2008)**

(Česká recenze filmu Čas, který zbývá není zatím k dispozici.)

Výběr z českých recenzí

Začátek konce argumentu (1990)

Arabský svět známe hlavně z hollywoodských filmů a západních masmédií. Jaký je ale ten reálný? Nežijí v něm jen vulgární šejkové obklopeni svými harémy nebo fanatičtí teroristé...

Představy „západu“ o arabském světě jsou různé, vesměs však negativní. V médiích se setkáváme s fanatickými islamisty a teroristy, v hollywoodských filmech pro změnu s pohádkově bohatými šejky, kteří si neváží žen a zavírají je do harémů. Jayce Salloum, původem Libanonec žijící v Kanadě, a Elia Suleiman, Palestinec žijící v 90. letech v New Yorku, se rozhodli kritickým způsobem zhodnotit tento problém. V dokumentu používají ukázky z filmů jako Harem Scarum s Elvisem Presleym, The Sheik, Indiana Jones, Exodus, Lawrence of Arabia, Black Sunday, Little Drummer Girl atd. Kliše prokládají silnými záběry z pásma Gazy a Západního břehu, kde se odehrává veškerá tragika soudobé historie Blízkého východu. Vzniká tak působivá koláž, která nám rozšiřuje pohled na orient. **(Natálie Císařovská, katalog LFŠ Uherské Hradiště 2008)**

Další odkazy

Biografie

- [The European Graduate School](#) (včetně dalších odkazů a videí)

Rozhovory

- [Al Jazeera: The Fabulous Picture Show – Master Class with Elia Suleiman](#) (video)
- [The Time That Remains – Interview](#) (PDF, str. 4–6)
- [Electronic Intifada: "A different kind of occupation": an interview with Elia Suleiman](#)

Články

- [Elia Suleiman: The postponed drama of return](#) (o setkání s Edwardem Saidem)
- [New Yorker: Unhappy Days](#) (recenze filmu *Čas, který zbývá*)

Elia Suleiman v Praze

Elia Suleiman se dne 4.10. po promítnutí filmu [Čas, který zbývá](#) zúčastní debaty s diváky v kině Světozor. Začátek filmu ve 20:00, očekávaný začátek debaty ve 22:00, moderuje Pavel Sladký.

Dny palestinského filmu

Festival pořádá [Insaan: Česko-arabské centrum kulturního dialogu](#), o.p.s., a nadace [Heinrich-Böll-Stiftung](#) Praha.

